

EUROPOS KOMISIJA

Bruselis, 2005.VI.01

C(2005) 1471 fin

**Tema: Valstybės pagalba N 584/2004 – Lietuva
Restruktūrizavimo pagalba AB „Vingriai“**

Gerbiamasis Pone Ministre,

1. Procedūra:

- (1) Lietuva 2004 m. gruodžio 14 d. laišku, užregistruotu Komisijoje 2004 m. gruodžio 17 d., pranešė apie savo ketinimą suteikti restruktūrizavimo pagalbą AB „Vingriai“. 2004 m. gruodžio 21 d. Komisija paprašė suteikti papildomos informacijos. Į tai Lietuvos valdžios institucijos atsakė 2005 m. sausio 26 d. laišku, užregistruotu 2005 m. sausio 31 d. Komisija 2005 m. vasario 1 d. paprašė suteikti papildomos informacijos. Į tai Lietuvos valdžios institucijos atsakė 2005 m. vasario 4 d. Galiausiai, 2005 m. kovo 11 d. Komisija paprašė suteikti papildomos informacijos. Į tai Lietuvos valdžios institucijos atsakė 2005 m. balandžio 5 d. ir 2005 m. balandžio 19 d. laiškais, užregistruotais atitinkamai 2005 m. balandžio 7 d. ir 2005 m. balandžio 21 d.

2. Išsamus pagalbos aprašymas

Gavėjas

- (2) AB „Vingriai“, buvusi Valstybinė Vilniaus staklių gamykla, buvo privatizuota 1995 m. 1998 m. ji įsigijo kontrolinį tik ką privatizuotos AB „Šlifavimo staklės“ akcijų paketą. Tai yra vienintelė Lietuvoje metalo apdirbimo staklių gamykla ir viena iš Rytų Europoje išlikusių metalo apdirbimo staklių gamintojų.

Jo Ekselencija Užsienio Reikalų Ministras ANTANAS VALIONIS
Užsienio Reikalų Ministerija
J. Tumo-Vaizganto g. 2
LT-01511 Vilnius
Lietuva

- (3) 2003 m. įmonėje dirbo 240 darbuotojų. Pastaraisiais metais metinė apyvarta svyravo nuo 6 iki 12 milijonų litų (nuo 1,7 iki 3,5 milijono eurų)¹. Dėl šių priežasčių Lietuvos valdžios institucijos priskiria šią įmonę MVĮ. Tačiau kitos dvi įmonės KIB „Hermis investicija“ ir KIB „Hermis alfa“, kurios pagal vietos teisės aktus vertinamos kaip institucinės investuotojos ir kurios yra tarpusavyje susijusios, nes pirmoji turi 76 % pastarosios akcijų, kartu turi kontrolinį AB „Vingriai“ ir kitų įmonių² akcijų paketą. Visos šios įmonės sudaro grupę susijusių įmonių, kaip apibūdinta 2003 m. gegužės mėn. 6 d. Komisijos rekomendacijoje dėl mikro, mažųjų bei vidutinių įmonių³ apibrėžimo (toliau – Rekomendacija), nes nėra pagrindo manyti, kad kontrolinis akcijų paketas, kurį turi dvi minėtos įmonės, neleidžia joms kontroliuoti akcininkų balsų daugumos (žr. visų pirma Rekomendacijos priedo 3 straipsnio 2 ir 3 dalis). Kadangi šioje susijusių įmonių grupėje dirba 430 darbuotojų, ji viršija Rekomendacijoje nurodytas ribas ir dėl šios priežasties yra laikoma didele įmone (žr. visų pirma Rekomendacijos priedo 2 straipsnio 1 punktą).

Rinkos

- (4) Yra dvi pagrindinės gaminių, kuriais prekiauja AB „Vingriai“, rūšys. Visų pirma, pusę įmonės apyvartos sudaro pigių universalių metalo apdirbimo staklių gamyba (daugiausia universalios įrankių cechams skirtos frezavimo ir šlifavimo staklės). Didelė šių gaminių dalis eksportuojama daugiausia į Vakarų Europą ir į buvusios Tarybų Sąjungos šalis. Europos metalo apdirbimo staklių rinkoje AB „Vingriai“ užima mažesnę nei 0,01 % rinkos dalį. Šiuo metu šiai pramonės šakai būdingas pajėgumų perteklius.
- (5) Antra, įmonė gamina vakuuminių metalizavimo kamerų dalis. Ši veikla sudaro kitą apyvartos dalį. Visa ši produkcija eksportuojama vienam klientui – *L&M International*, kuris yra JAV puslaidininkių gamintojo *Applied Materials Inc.* Izraelyje esanti dukterinė įmonė. AB „Vingriai“ yra vienintelė tokių gaminių gamintoja Lietuvoje. Europos Sąjungoje bendrovė neturi tiesioginių konkurentų, nes ji nepardavinėja šio gaminio Bendrijos rinkoje. Eksperto srityje AB „Vingriai“ nesusidūrė su tiesiogine kitų Europos gamintojų konkurencija, kadangi ji vienintelė eksportuoja tokius gaminius į Izraelį. Jau kelerius metus AB „Vingriai“ užima 13,5 % šio itin specializuoto gaminio (klasifikuojamo kaip *skystųjų kristalų įtaisų (LCD) padėklo cheminio garinio nusodinimo aparatų dalys*)⁴ bendros ES išorės eksporto dalies. Apie šio gaminio gamybos pajėgumus ir paklausą Bendrijos lygiu duomenų nėra. Lietuvos valdžios institucijos tvirtina, jog „galima aiškiai pasakyti, kad Europos Sąjungoje nėra skystųjų kristalų įtaisų (LCD) padėklo cheminio garinio nusodinimo aparatų dalių gamybos perteklinių pajėgumų“. Komisija su šiuo teiginiu sutinka. Pasaulio mastu AB „Vingriai“ užima mažesnę nei 0,1 % rinkos dalį.

¹ 2005 m. vasario 22 d. keitimo kursas: 1 EUR = 3,45 LTL.

² AB „Akvilėgija“ – 10 darbuotojų, AB „Rokiškio mašinų gamykla“ – 120 darbuotojų, AB „Ukmergės biofabrikas“ – 50 darbuotojų. KIB „Hermis investicija“ ir KIB „Hermis alfa“ dirba po 4 darbuotojus.

³ OL L 124, 2003 5 20, p. 36.

⁴ Kombinuotosios nomenklatūros unifikotas kodas 84199050.

Restruktūrizavimas nuo 1999 metų

- (6) Iš tų laikų, kai įmonė priklausė valstybei ir Lietuvoje vyko perėjimas nuo planinės ekonomikos prie rinkos ekonomikos, AB „Vingriai“ paveldėjo darbo jėgos perteklių ir skolas. Šiuo laikotarpiu įmonė prarado visas savo rinkos pozicijas buvusioje Tarybų Sąjungoje. Ji turėjo visiškai reorganizuoti savo verslą ir prisitaikyti prie naujų rinkos sąlygų. Nuo 1999 metų, siekdama išvengti bankroto, AB „Vingriai“ pradėjo esminį finansų ir veiklos restruktūrizavimą. Veiklos atžvilgiu darbo jėga buvo sumažinta nuo 1900 asmenų 1999 m. iki dabartinio skaičiaus – 240. Finansų atžvilgiu, siekdama įsigyti naujų išteklių, 1999 m. įmonė pardavė savo Vilniuje esančius pastatus. Be to, 2002 m. ir 2003 m. ji pasinaudojo galimybe nurašyti skolas biudžetui ir SODRAI, kurios siekė 8,7 milijono litų (2,5 milijono eurų) ir gavo 5,2 milijono litų (1,5 milijono eurų) mokesčių atidėjimą šešeriems metams. Pagal pastarąją mokesstinės paskolos sutartį įmonė moka palūkanas. Be to, kaip užstatą, ji pateikė valstybei vertybinių popierių.
- (7) 1999 m. spalio 13 d. Komisijos parengtos ataskaitos apie Lietuvos pažangą⁵ 2.4 skirsnyje „Apibendrinimas“ teigiama, kad „Lietuva toliau žengė į priekį kurdama veikiančią rinkos ekonomiką ir netrukus, su sąlyga, jei įvykdys likusias numatytas reformas, pasieks pažangą, reikiamą vidutinės trukmės laikotarpiu konkurencijos spaudimui ir Sąjungoje veikiančioms rinkos jėgoms įveikti.“ Ši ataskaita rodo, kad tuo metu, kai 1999 m. AB „Vingriai“ pradėjo restruktūrizavimo procesą, Lietuvos ekonomikos dar nebuvo galima laikyti veikiančia rinkos ekonomika.

Dvi pateiktos svarstyti pagalbos priemonės

- (8) Šiuo metu įmonė vis dar turi gražinti valstybei keletą skolų. Jų atžvilgiu pateikta svarstyti pagalba būtų dviejų laiku nesumokėtų skolų nurašymas (viena skolų atsirado dėl netinkamos AB „Vingriai“ investicijos 1993 m., kai įmonė dar priklausė valstybei). Kita atsirado dėl Socialinio draudimo fondo paskirtų delspinigių tuo metu, kai nuo 1992 iki 1998 metų įmonė prarado savo pozicijas rinkoje ir negalėjo išmokėti atlyginimų ir sumokėti socialinio draudimo įmokų (1992 m. buvo 3300 darbuotojų). Šios dvi priemonės sudaro 7 milijonų litų (2 milijonų eurų) pagalbos sumą. Jei Komisija patvirtins šią pagalbą, valstybė nebereikalaus gražinti šių dviejų laiku nesumokėtų skolų, tačiau nurašymas taps neatšaukiamas tik restruktūrizavimo laikotarpio pabaigoje, jei įmonė įvykdys savo įsipareigojimus, išdėstytus restruktūrizavimo plane.

3. Priemonių vertinimas

Esama pagalba

- (9) Visų pirma, minėtos priemonės yra skolų nurašymas, kurį atlieka valstybė. Dėl to ji praras išteklių AB „Vingriai“ naudai, ir ši neturės gražinti skolų. Antra, ši

⁵ 1999 metų Europos Komisijos reguliarioji ataskaita apie Lietuvos pažangą rengiantis narystei Europos Sąjungoje, 1999 10 13, http://europa.eu.int/comm/enlargement/report_10_99/pdf/en/lithuania_en.pdf.

priemonė yra skirta AB „Vingriai“ ir leis jai naudotis didesnėmis finansinėmis priemonėmis. Trečia, AB „Vingriai“ galės pasinaudoti šiuo atrankiuoju pranašumu, kad pasiliktų rinkoje ir iškreiptą konkurenciją (pavyzdžiui, pasiūlydama mažesnes kainas). Ketvirta, įmonė veikia dviejose rinkose, kuriose vyksta prekyba tarp valstybių narių. Šios dvi priemonės vertinamos kaip valstybės pagalba, kaip apibrėžta 87 straipsnio 1 dalyje, ir to Lietuva neginčija. Fiskalinių ir socialinių skolų nurašymas bei mokesčių atidėjimas, suteikti 2002 ir 2003 m. (žr. pirmesnę 6 punktą), taip pat buvo valstybės pagalba, nors ir netaikytina po įstojimo į ES.

Teisinis vertinimo pagrindas

- (10) Kadangi įmonė turi sunkumų ir jos egzistavimui gresia pavojus, pagalbą galima teikti tik pagal 87 straipsnio 3 dalies c punktą ir tik jeigu laikomasi Bendrijos gairių dėl valstybės pagalbos sunkumus patiriančioms įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti⁶ (toliau – Gairės). Todėl tolesniuose skirsniuose Komisija nagrinėja dvi minėtas priemones šių Gairių pagrindu, pradžioje aptardama tyrimo ribas.

AB „Vingriai“ dydis ir tyrimo ribų apibrėžimas

- (11) Kadangi AB „Vingriai“ priklauso susijusių įmonių grupei, kuri viršija Rekomendacijoje numatytas ribas, taikytinos Gairėse išdėstytos taisyklės, skirtos didelėms įmonėms.
- (12) Nors AB „Vingriai“ priklauso susijusių įmonių grupei, ji pati viena gali gauti restruktūrizavimo pagalbą. Visų pirma, AB „Vingriai“ yra didžiausia iš susijusių įmonių grupės (240 darbuotojų iš 430). Antra, panašu, kad ji valdoma nepriklausomai nuo kitų įmonių, kurios priklauso dviems didžiausiems akcininkams. Trečia, AB „Vingriai“ yra didelė įmonė, palyginti su labai mažu jos dviejų didžiausių akcininkų dydžiu (viso 8 darbuotojai). Šiuo atžvilgiu Komisija pažymi, kad AB „Aleksoto stiklo fabrikas“, įmonė, kurioje du didžiausi AB „Vingriai“ akcininkai turėjo svarią dalį, neseniai bankrutavo, negavusi jų paramos. Šie aspektai rodo, kad AB „Vingriai“ sunkumai yra vidiniai, o neatsirado dėl savavališko sąnaudų paskirstymo grupėje, ir kad sunkumai yra per dideli, kad juos galėtų išspręsti pati grupė, kaip nustatyta Gairių 13 punkte.

Tinkamumo reikalavimai

- (13) Remiantis nacionaliniais įstatymais įmonei gali būti iškelta kolektyvinė byla dėl nemokumo. Tokią išvadą leidžia daryti faktas, kad įmonė turi labai daug laiku neįvykdytų įsipareigojimų (daugiausia fiskalinių ir socialinio draudimo įmokų skolų), palyginti su jos turtu. Dėl šios priežasties įmonė atitinka tinkamumo reikalavimus, išdėstytus Gairių 10 punkto c papunktyje.

---

⁶ OL C 244, 2000 10 1, p. 2.

Ilgalaikio gyvybingumo atkūrimas

- (14) Kadangi ankstesniais metais įmonėje buvo įvykdytas didelis darbo jėgos sumažinimas, šiuo metu ji yra tinkamai organizuota ir pateiktame restruktūrizavimo plane nenumatoma papildomo veiklos restruktūrizavimo. Viena vertus, pagyvėjimas turėtų prasidėti dėl finansinio restruktūrizavimo, t. y. čia nagrinėjamos pagalbos bei tam tikro ilgalaikio materialiojo turto pardavimo, o tai sudarytų 1,8 milijono litų (0,5 milijono eurų), kita vertus, dėl pardavimų didėjimo. Pagal restruktūrizavimo planą pardavimų didėjimą turėtų sąlygoti puslaidininkių rinkos augimas, apie kurį kalbama *Gartner Dataquest* prognozėse. Todėl vakuuminių metalizavimo kamerų dalių pardavimai bendrovei *L&M International* turėtų didėti. Pardavimai šiam vienam klientui turėtų sudaryti iki 70 % visų įmonės pardavimų artimiausiais metais, palyginti su dabartiniais 50 %.
- (15) Kadangi restruktūrizavimo planas priklauso nuo vienos gaminių kategorijos, parduodamos vienam klientui, jis yra labai rizikingas. Tuo pačiu jis remiasi trečiosios šalies pateiktomis rinkos prognozėmis. Todėl Komisija mano, kad jis galės atkurti įmonės ilgalaikį gyvybingumą, remiantis Gairių 35–37 punktais.

Pernelyg didelių konkurencijos iškraipymų vengimas (Gairių 38–40 punktai)

- (16) Pranešimo formoje nėra pasiūlymų dėl kompensavimo priemonių. Tačiau tokių priemonių nebuvimas išimties tvarka šiuo atveju gali būti priimtinas, jei yra trijų toliau išvardytų elementų junginys. Visų pirma, kaip jau minėta, įmonė užima visiškai nežymią rinkos dalį dviejose rinkose, kuriose dalyvauja. Todėl konkurentų nepaveiks pagalbos keliamas iškraipymas. Antra, nuo restruktūrizavimo pradžios 1999 m., įmonė sumažino savo darbo jėgą nuo 1900 iki 240 darbuotojų. Net jei tai galėjo būti pateisinama įmonės gelbėjimo būtinybe, toks darbuotojų skaičiaus sumažinimas daugiau kaip 85 % (šis skaičius yra daug didesnis, nei paprastai pasitaikantis atvejais, kuriuos nagrinėja Komisija, ir yra didžioji darbo jėgos dalis) taip pat rodo proporcingai didelį įmonės indėlį į perteklinių pajėgumų sumažinimą Europos metalo apdirbimo staklių rinkoje. Trečia, įmonė yra zonoje, kuriai pagal 87 straipsnio 3 dalies a punktą gali būti taikoma regioninė pagalba. Šis regioninis aspektas (Gairių 56 punktas) skatina Komisiją sutikti su mažesniu kompensavimo priemonių skaičiumi, nes vykstantis restruktūrizavimas jau sąlygojo darbo vietų praradimą, kuris paveikė beveik 90 % visų darbuotojų.
- (17) Siekiant užtikrinti, kad galima papildoma pagalba nesukeltų konkurencijos iškraipymų tokiu mastu, kuris prieštarautų bendriesiems interesams, Lietuvos valdžios institucijos išipareigojo neteikti jokios kitokios pagalbos AB „Vingriai“ per artimiausius penkerius metus, laikantis Gairių 46 punkto c papunkčio reikalavimų.

Minimali pagalba: tikras, su pagalba nesusijęs indėlis

- (18) Pateiktas restruktūrizavimo planas rodo, kad įmonė paruos kai kurių materialųjų turtą (pastatus ir žemę), kuris nenaudojamas jos pagrindinėje veikloje, o tai būtų 1,8 milijono litų (0,5 milijono eurų). Šis privatus indėlis sudarys 20 % finansinių priemonių, surinktinių pagal pateiktą restruktūrizavimo planą, o

likusius 80 % sudarys minėtos pagalbos priemonės. Tačiau, apžvelgiant visą restruktūrizavimo laikotarpį nuo 1999 metų iki pateikto restruktūrizavimo plano pabaigos, privatus indėlis sudaro 46 %⁷. Nors minimalus 50 % intensyvumas, reikalaujamas Gairėse, nepasiektas, tačiau nedidelis skirtumas gali būti priimtinas, nes įmonė yra regione, apibrėžtame 87 straipsnio 3 dalies a punkte (žr. Gairių 43 ir 44 punktus kartu su 56 punktu). Taip pat akivaizdu, kad šia pagalba įmonei nesuteikiamos papildomos piniginės lėšos (žr. Gairių 45 punktą).

Restruktūrizavimo plano visišką įgyvendinimą ir stebėseną

- (19) Komisija pažymi, kad Lietuva įsipareigojo stebėti tinkamą restruktūrizavimo plano įgyvendinimą (žr. Gairių 47 punktą) ir pateikti Komisijai stebėsenos ataskaitą (žr. Gairių 49 ir 50 punktus).

Principas „Tik vieną ir paskutinį kartą“ (Gairių 72 ir tolesni punktai)

- (20) Savo dabartiniame įvertinime Komisija laikosi nuomonės, kad tiek restruktūrizavimas, vykstantis nuo 1999 metų iki dabar (įskaitant pagalbos suteikimą), tiek Lietuvos pateiktas restruktūrizavimo planas, kurio trukmė numatyta iki 2009 metų pabaigos, sudaro vieno to paties restruktūrizavimo dalis. Komisija dažniausiai nesutinka laikyti tokio ilgo laikotarpio vienu atskiru restruktūrizavimu. Jei taip būtų, tuomet principas „tik vieną ir paskutinį kartą“ netektų savo naudingo poveikio. Tačiau šiuo atveju Komisija rado išskirtinių aplinkybių ryšį, kuris patvirtina nuomonę, kad nuo 1999 metų atliekami veiksmai gali būti traktuojami kaip to paties restruktūrizavimo (kaip ir pateiktos priemonės) dalys. Visų pirma, kaip jau buvo minėta, kai 1999 m. buvo pradėtas restruktūrizavimas, Lietuvos ekonomikos nebuvo galima laikyti veikiančia rinkos ekonomika. Antra, dvi laiku nesumokėtos skolos, kurios gali būti nurašytos ir sudaro dabar nagrinėjamos pagalbos esmę, atsirado prieš 1999 m., kai Lietuvoje dar nebuvo rinkos ekonomikos. Kitaip tariant, dabartinė nepakeliama AB „Vingriai“ skolų našta buvo paveldėta iš šio laikotarpio. Trečia, yra ypač svarbu, kad darbo jėgos mažinimas, kuris vyko per šiuos metus, kai darbuotojų skaičius buvo sumažintas beveik 90 %, yra kraštutinis ir gerokai viršijantis dydžius, kurie pasitaiko Komisijos nagrinėjamaiais atvejais. Toks didelis veiklos restruktūrizavimas leidžia patvirtinti ilgesnį restruktūrizavimo laikotarpį.
- (21) Principo „tik vieną ir paskutinį kartą“ taikymo atžvilgiu Komisija norėtų pabrėžti, kad šios išskirtinės aplinkybės, kurios leido traktuoti laikotarpį nuo 1999 metų iki pateikto restruktūrizavimo plano pabaigos kaip vieną atskirą restruktūrizavimą, yra visiškai integruotos į šį vertinimą, įskaitant pagalbos masto vertinimą. Todėl jos negalėjo pateisinti restruktūrizavimo pratęsimo, kad

⁷ Į šį skaičių įeina (visi skaičiai milijonais litų):
privatus indėlis: ilgalaikio materialaus turto pardavimas uždarajai akcinei bendrovei 1999 m.: 14,4; kito ilgalaikio materialaus turto pardavimas 1999 m.: 1,67; papildomas ilgalaikio materialaus turto pardavimas, numatytas restruktūrizavimo plane: 1,8.
valstybės pagalba: skolos SODRAI nurašymas 2002 m.: 1,0; mokesstinės skolos valstybinei mokesčių inspekcijai (Vilniaus skyriui) nurašymas 2003 m.: 3,79 + 3,83; mokesčių atidėjimas 2003 m.: 5,17; skolų valstybei nurašymas, numatytas restruktūrizavimo plane: 3,0 + 4,0.

jis trūktų ilgiau, nei nurodyta pateiktame plane, arba papildomos gelbėjimo ar restruktūrizavimo pagalbos teikimo.

- (22) Papildomai Komisija norėtų pabrėžti šiuos aspektus. Kaip jau minėta ilgalaikio gyvybingumo atkūrimo tyrime, kadangi restruktūrizavimo planas yra paremtas vienos gaminių kategorijos, skirtos parduoti vienam klientui, pardavimų plėtra, jis yra iš esmės rizikingas. Įmonė sąmoningai laikosi šios didelės rizikos strategijos ir yra atsakinga už šios rizikos nediversifikavimą. Todėl akivaizdu, kad nepalanki pardavimų šiam klientui plėtra arba nepalanki šio kliento ar rinkos, kurioje jis dalyvauja, padėtis ateityje negali būti traktuojama kaip „nuo bendrovės nepriklausančios, išskirtinės ir nenumatytos aplinkybės“ pagal Gairių 73 punktą.

4. Sprendimas

Kadangi pagalba atitinka Gairėse išdėstytus kriterijus, Komisija nusprendė, kad ji atitinka EB sutartį pagal 87 straipsnio 3 dalies c punktą.

Tuo atveju, jeigu tame laiške bus konfidencialios informacijos, kuri neturi būti atskleista trečiosioms šalims, prašome apie tai informuoti Komisiją per penkiolika darbo dienų nuo šio laiško gavimo datos. Jeigu Komisija negaus su tuo susijusio pagrįsto prašymo per nurodytą laiką, ji manys, kad Jūs sutinkate su viso laiško turinio atskleidimu trečiosioms šalims ir jo paskelbimu autentiška kalba internete adresu http://europa.eu.int/comm/secretariat_general/sgb/state_aids/. Šis prašymas turėtų būti siunčiamas registruotu laišku arba faksu:

Commission européenne
Direction générale de la Concurrence
Greffes des Aides d'Etat
B-1049 Brussels
Faksas +32 2 296 12 42

Pagarbiai,
Komisijos vardu

Neelie KROES
Komisijos narė